

Secțiunea Recenzii

Ioan Pelivan. Istoric al mișcării de eliberare națională din Basarabia. Ediție îngrijită și studiu introductiv de Constantin, I., Negrei, I. și Negru, G.; Editura Biblioteca Bucureștilor, București, 2012

Cătălin Stancu

Generația tânără a avut un rol foarte important în constituirea statului național unitar român, fiecare provincie ce s-a unit cu România la 1 decembrie 1918 având un grup de tineri al cărui ideal era făurirea României Mari. Dintre tinerii ce au făcut parte din mișcarea de eliberare a Basarabiei se remarcă Ioan Pelivan. Prin ce se remarcă Ioan Pelivan față de ceilalți compatrioți implicați în făurirea marelui proiect național? Activitatea sa livrească pusă în slujba idealului național îl face pe Ioan Pelivan să devină unul din liderii mișcării de eliberare al Basarabiei.

Astfel, volumul „Ioan Pelivan. Istoric al mișcării de eliberare națională din Basarabia”, apărut în 2012 la Editura Biblioteca Bucureștilor reprezintă o încununare a activității istoricului basarabean.

Structurată în patru capitole („Studii și articole”; „Personalități basarabene”, „Memorii și mărturii”; „Evocarea personalității lui Ioan Pelivan”), lucrarea are ca scop împlinirea memoriei colective cu privire la activitatea depusă de către istoricul de peste Prut cu privire la realizarea idealurilor naționale.

Primul capitol, „Studii și articole”, reprezintă o importantă activitate de documentare cu privire la trecutul Basarabiei de dinainte de realizarea unirii cu România (27 martie/9 aprilie 1918). Capitolul pune în vedere cititorului argumente cu privire la caracterul românesc al populației de dincolo de Prut, scoate la iveală faptul că deși influența rusă a fost una pronunțată, caracterul românesc al basarabenilor nu s-a pierdut, prezintă maniera în care spațiul moldovenesc a evoluat după 1812 și până în momentul înfăpturii unirii din 1918 (cu un mare accent pus asupra

înfăptuirii Marii Uniri, dar și a Conferinței de la Paris ce a simbolizat recunoașterea internațională a noului stat format).

Cel de-al doilea capitol al lucrării „Personalități basarabene” evocă o serie de personalități cu un rol foarte important în formarea conștiinței naționale în Basarabia. Cele mai evocate figuri de către istoricul basarabean sunt Alexandru Matei Cotruță și Nicolae Ștefan Casso. Activitatea acestora este una importantă nu numai din punct de vedere politic, cei evocați de către Pelivan având o importanță decisivă nu numai în înfăptuirea unirii cu România, dar și pe plan social și cultural. Activitatea în slujba adevărului național poate fi văzută și la nivelul acestui capitol, nu sunt evocate numai figurile ce au adus contribuții în realizarea proiectului național, este menționată și activitatea indivizilor al căror scop a fost împiedicarea realizării obiectivelor naționale. Cel mai adesea ca figuri negative ale vremurilor lui Pelivan sunt menționați Matvei Grigorie Krupenski și episcopul Serafim Ciceagov.

Al treilea capitol al acestei lucrări este aduce cititorului maniera în care Ioan Pelivan a trăit cele mai importante momente din istoria Basarabiei, întregul proces de eliberare de sub jugul slav, dar și momentele ulterioare de recunoaștere ale statului nou format în sud-estul Europei. Sunt descrise cu acuratețe, atât întreg procesul de eliberare al Basarabiei, dar și momentele de tensiune diplomatică din cadrul conferinței de la Paris.

Ultimul capitol al lucrării scot în evidență rolul și personalitatea lui Ioan Pelivan . Nenumăratele evocări realizate de Pantelimon Halippa sau de Emanoil Catelly scot în evidență faptul că istoricul basarabean și-a desfășurat activitatea numai într-o manieră patriotică. Nicolae Iorga, observă acest fapt și afirmă că o parte din succesul diplomatic obținut la Paris după încheierea Primului Război Mondial se datorează activității publicistice a lui Ioan Pelivan.

Activitatea lui Ioan Pelivan în vederea împlinirii proiectului de făurire națională nu a constat numai în documentarea istorică, ci și în implicarea acestuia în diferite cercuri și societăți culturale, dar și în înfăptuirea de reviste și publicații prin care să popularizeze și să întărească ideile naționale.

Totuși, această activitate pusă în scopul libertății neamului are și consecință prețul libertății individuale a lui Ioan Pelivan, ultima etapă a vieții găsimu-l mai întâi în Siberia, ca mai apoi să fie strămutat la închisoarea de la Sighetul Marmației acolo unde își găsește sfârșitul.

Cea mai bună modalitate de a încheia această scurtă prezentare a activității istoricului basarabean se regăsește în îndemnul acestuia cu privire la maniera în care trebuie efectuat studiul istoriei Basarabiei de către tineri. Acest îndemn, văzut în contextul geopolitic al zilelor noastre rămâne valabil și pentru tinerii societății contemporane. Astfel cărturarul de peste Prut oferă repere de acțiune tinerilor: „Tineretul nostru studios să cerceteze cât mai mult trecutul nostru moldovenesc din Basarabia, de sub stăpânirea rusească. Îl asigur că, în arhivele particulare și ale Statului, va găsi fapte și episoade, cu care se poate mândri întreg neamul românesc. Să știe că fără studierea trecutului, nu se poate dezvolta nici conștiința, nici sentimentul de demnitate și de mândrie națională.”